

“De meerwaarde van ICT voor ondernemingen”

*Toespraak gehouden door Rudy AERNOUDT, kabinetschef van
Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap,
Innovatie en Buitenlandse Handel*

Mevrouw de Voorzitter van de Senaat,

Mijnheer de Voorzitter van de Senaatscommissie Financiën en Economische
Aangelegenheden,

Dames en heren Senatoren,

Ik wens u eerst en vooral te bedanken voor uw uitnodiging tot het leveren van een bijdrage aan deze conferentie betreffende de evolutie naar de e-maatschappij. Er is immers nog steeds te weinig aandacht voor de uitdagingen waar de voortschrijdende digitalisering (overigens aan een steeds hogere snelheid) ons voor zal plaatsen. Nog te veel mensen menen verkeerdelijk dat “e-“debatten over lange termijn strategieën en visies gaan en verwijzend naar het Keynesiaanse Adagio “on the long run we’re all dead”, is de e-interesse miniem. Het initiatief van Jean-Marie Dedecker is dan ook toe te juichen. Ten tweede wil ik u feliciteren met het moment, van de e-conferentie. De Griekse God Kairos, God van het juiste moment is blijkbaar met u. Pas twee dagen geleden lanceerde commissaris Reding haar vijfjarenplan “i 2010”. Het is dus “the right timing” voor een discussie over de e-maatschappij. Initiatieven zoals deze van de Senaat zijn wezenlijk in het creëren van de nodige realiteitszin op dit vlak en dan ook meer dan welkom.

Inleiding

De sector van de informatie- en communicatietechnologieën staat zoals u weet gekend als een zogenaamde 'kennisintensieve' sector, een sector waar 'kennis' overheerst als productiefactor en niet arbeid. Ze lijkt dan exclusief weggelegd voor hoogopgeleide universitair en kan enkel functioneren op basis van dure, gespecialiseerde apparatuur en infrastructuur die lager geschoolde werknemers overbodig maken. ITC wordt dan ook door velen geassocieerd met automatisering, productiviteitsstijging en werkloosheid. De kenniseconomie zou de oorzaak zijn van de miljoenen werklozen die de EU telt.

Deze ongenueerde, maar desondanks vrij wijd verspreide clichés stroken echter niet met de werkelijkheid. Studies uitgevoerd door het Federaal Planbureau enerzijds¹ en de KUL anderzijds² toonden aan dat de sector zelf samen met de sectoren die intensief gebruik maken van deze technologieën:

- enerzijds instaan voor gemiddeld 60 % van de jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde in de private sector, en
- anderzijds de enigen zijn die zorgen voor een jaarlijkse groei in de werkgelegenheid vermits de sectoren die geen gebruik maken van deze technologieën enkel maar een verlies aan werkgelegenheid kunnen optekenen.

Uiteraard veroorzaken deze technologieën verschuivingen en dit op vele vlakken. Verschuivingen op het vlak van organisatie, verschuivingen in het type economische activiteit, geografische verschuivingen op het vlak van de productie. Maar het is volkomen contraproductief om onze energie te spenderen aan het willen tegenhouden van deze verschuivingen, net zoals de weerstand bij de introductie van de stoommachine. Veeleer moeten we voor onze maatschappij de instrumenten en middelen voorzien om flexibel op die verschuivingen te kunnen inspelen en de informatie- en communicatietechnologieën zo veel als mogelijk in zich op te nemen.

¹ Federaal Planbureau, ICT Contribution to Economic Performance in Belgium: preliminary evidence - Revision of WP 7-02, werkdocument

² Sleuwaegen, Leo, De Backer, Koen, Leten, Bart, Van Looy, Bart, De Belgische ICT-Sector, op zoek naar Kennis, Niches en Vlaggeschepen, juni 2004, studie in opdracht van Agoria-ICT

Immers ICT kan de levenskwaliteit bevorderen. Denken we maar aan de ontwikkeling van veiliger, slimmer en minder vervuilende auto's, opzetten van digitale bibliotheken en ontwikkelen van ICT-oplossingen om bejaarden te helpen. Stuk voor stuk prioriteiten van de Europese Commissie, stuk voor stuk initiatieven die de levenskwaliteit van eenieder, niet alleen de hoger geschoolden, kunnen verbeteren.

Een aantal factoren die een bijzondere impact hebben op de mate waarin een maatschappij in staat is deze technologieën te adopteren en er maximaal voordeel uit te halen, zijn vandaag reeds uitgebreid besproken geweest. Ze zijn echter te belangrijk om ze niet nogmaals te benadrukken. Sta mij toe vijf factoren te vermelden:

1. Opleiding, bijscholing en herscholing van eigen personeel enerzijds ...

Opleiding, dames en heren, in het bijzonder met betrekking tot informatie- en communicatietechnologieën, is nog steeds een fel onderschatte factor in de ontwikkeling van de informatiemaatschappij in het algemeen en een kenniseconomie in het bijzonder. De integratie van ICT in het productieproces van ondernemingen is zeer sterk bepaald door de opleiding van de werknemers. Hoe vertrouwder de werknemers zijn met ICT, hoe groter de kans dat ICT 1) daadwerkelijk en 2) efficiënt en effectief wordt toegepast in het bedrijf.

In het verlengde hiervan zijn bij- en herscholing van werknemers op het vlak van ICT van cruciaal belang om de verschuivingen die de technologieën veroorzaken op te kunnen vangen. Ondernemingen ervaren de hoogte van de kosten van bij- en herscholing van hun personeel op het vlak van ICT echter als behoorlijk prohibitief. De Vlaamse Overheid verlaagt die drempel onder andere door de zogenaamde Opleidingscheques voor Ondernemingen (alook door de Opleidingscheques voor Werknemers).

2. ... en hulp van externe experts anderzijds

Aansluitend hierbij gaat de aandacht van de Vlaamse Overheid in groeiende mate uit naar het specifieke probleem van de vele KMO's die ons land rijk is, om eenvoudigweg reeds bestaande ICT-toepassingen doeltreffend toe te passen in de onderneming. Inderdaad, er werd geruime tijd over het hoofd gezien dat het niet volstaat om zich een ICT-toepassing aan te schaffen, maar dat men deze tevens moet gaan implementeren en afstellen op maat van de onderneming vooraleer er vruchten kunnen worden geplukt. Momenteel is dit echter één van de belangrijkste drempels die KMO's ervaren met ICT-toepassingen.

Het Vlaams Regeerakkoord stelt terzake "We helpen KMO's met beperkte O&O-capaciteit met innovatiepremies en laagdrempelige initiatieven" en "We verzekeren kennistransfert tussen universiteiten, kenniscentra en bedrijven. Hierbij ondersteunen en stimuleren we techno-startersprogramma's en spin-offs, in het bijzonder ook van bedrijven".

De Vlaamse Regering heeft daarom in november vorig jaar het premiestelsel van het bestaande KMO-programma van het IWT-Vlaanderen (Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen) dat oorspronkelijk enkel beschikbaar was voor de ontwikkeling van nieuwe kennis dan ook uitgebreid met enerzijds de voorbereiding van het aanvraagdossier, haalbaarheidsstudies dus, en anderzijds de toepassing en verspreiding van de ontwikkelde kennis. Hiermee komt voor KMO's nu dus een groter traject in de valorisatieketen in aanmerking voor financiële ondersteuning. Eerder deze week stelde het IWT ook haar toolkit voor van innovatie-audit wat KMO begeleidt in de implementatie.

Die lacune in de competentie van KMO's om ICT-toepassingen te integreren in hun processen is tevens de reden waarom de Vlaamse Overheid reeds eerder de opdracht aan het Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum (het IMEC) heeft gegeven om de entiteit "Industrialisatie en Incubatie" op te richten. De taak van deze nieuwe entiteit is om IMEC's talent, know-how en technologie maximaal te laten renderen ter versterking van het Vlaams industrieel weefsel door proces- en

productinnovatie bij bestaande bedrijven te bewerkstelligen of door de onderzoeksresultaten marktrijp te maken voor een nieuw bedrijf via incubatie.

3. Goedkope Elektronische Communicatiediensten

De verspreiding van ICT in onze maatschappij wordt verder sterk beïnvloed door de beschikbaarheid van goedkope, hoogwaardige communicatie-infrastructuur.

De beschikbaarheid van dergelijke infrastructuur is op zijn beurt dan weer afhankelijk van een degelijk functionerende mededinging enerzijds (een federale bevoegdheid voor wat betreft “Telecom” en “IT” en regionaal voor wat betreft “Media”) en de productie van interessante, toegankelijk geprijsde diensten anderzijds.

Vandaar enerzijds het belang van efficiënte en doeltreffende regelgeving en dito regulatoren die de openstelling van de markt voor elektronische communicatie verder verzekeren en een goed functionerende mededingingsautoriteit die het behoud van de eerlijke concurrentie kan garanderen. Ik kan u mededelen dat de Vlaamse Regio vandaag trouwens de oprichting van de Vlaamse regulator van de media heeft beslist. Deze regulator zal twee kamers hebben: één algemene en één deontologische. Deze eerste houdt zich bezig met het waken over de mediareglementering; de andere met de deontologische problematiek.

Anderzijds heeft de Vlaamse Regering met de oprichting van het Interdisciplinair Instituut voor BreedBandtechnologie (het IBBT) alvast ingespeeld op de vastgestelde acute nood aan diensten die de investeringen in infrastructuur kunnen rentabiliseren. Het IBBT levert vraaggestuurd, pre-competitief onderzoek op het vlak van ICT-diensten.

Met het IBBT wenst de Vlaamse Regering Vlaanderen ook aantrekkelijker te maken voor de ICT-producerende sector wat (volgens hoger vermelde studies) op zijn beurt opnieuw voor een grotere verspreiding van ICT in de Vlaamse economie zal zorgen en dus een verhoging van toegevoegde waarde, werkgelegenheid en productiviteit.

Een potentieel interessant toepassingsveld betreft inderdaad de gezondheidszorg, in het bijzonder telezorgtoepassingen. Deze kunnen heel wat fysiek en mentaal comfort bieden aan bedlegerige of minder mobiele patiënten. e-Health werd dan ook

als een op zichzelf staande onderzoekscluster binnen het IBBT gedefinieerd en het IBBT heeft ondertussen reeds een aantal belangrijke onderzoeksopdrachten in dit domein toegewezen. Een van die opdrachten is het project COPLINTHO (Innovative Communication Platforms for Interactive eHomeCare) waarbij innovatieve ideeën worden onderzocht en ontwikkelt voor het creëren van a) een intelligente omgeving rond de patiënt ter ondersteuning van het zorgproces, b) innovatieve communicatieoplossingen aangepast aan de noden van de patiënt en c) beveiligde, efficiënte architecturen en technieken om data-uitwisseling tussen de betrokken actoren mogelijk te maken.

4. Veiligheid en Vertrouwen

Ook aan de factor “veiligheid en vertrouwen” dient zoals vandaag besproken aandacht te worden besteed. Er is enerzijds het reglementair kader (een federale bevoegdheid) waarmee de nodige juridische zekerheid moet worden gecreëerd en er zijn anderzijds concrete maatregelen waarmee de overheid het wantrouwen en de terughoudendheid van burgers om zich op het net te begeven en daar commerciële en financiële handelingen te stellen, kan wegnemen.

5. e-economy

Optreden door zelf het voorbeeld te stellen (“lead by example”) is één piste die de overheid concreet kan bewandelen om dit te bewerkstelligen.

Binnen de Vlaamse bevoegdheid voor Economie wordt er momenteel gebouwd aan een VKBO, een Verrijkte Kruispuntbank voor Ondernemingen, waarin de data, in een dienstenfilosofie, via webservices on line bevroegd zullen kunnen worden met behulp van de zogenaamde Vlaamse Service Bus. Tegen eind 2005 wordt voorzien dat een basisdienstverlening kan aangeboden worden.

Daarnaast is het “e-economy” project in voorbereiding. Het behelst de integratie van de ondernemingswebsite (www.vlaanderen.be/ondernemen) en de applicaties van het economisch ondersteuningsbeleid (www.vlaanderen.be/actieplanondernemen) tot één virtueel loket voor de ondernemer (en de kandidaat ondernemer) waarbij deze informatie, transactionele applicaties, een centrale inkom voor registratie, een

subsidiewegwijzer, een ondernemingsfoto (profiel, status van dossiers), etc. wordt aangeboden.

Met de steun van de Coördinatiecel voor het Vlaams e-government zullen ondertussen op korte termijn reeds twee projecten uit het domein Economie worden gerealiseerd als Vlaamse Integratie Projecten. Het zal meer bepaald gaan over de subsidiewegwijzer en de uitwisseling van Vlaamse economische data voor de ondernemingsfoto. Deze projecten werden geselecteerd omdat ze 1) snel tot zichtbare resultaten zullen leiden die als voorbeeld kunnen dienen voor andere e-gov projecten en 2) gebruik zullen maken van typische gemeenschappelijke basisvoorzieningen.

Met deze e-government projecten beantwoordt de Vlaamse Regering tevens aan een van de belangrijke verzuchtingen van ondernemers, meer bepaald om een transparante en doeltreffende communicatie met de overheid te kunnen voeren en te kunnen rekenen op een even transparante en niet-discriminerende behandeling. Vrij redelijke verwachtingen, me dunkt.

Concluderend zou ik willen stellen dat ICT niet de boeman is die werkloosheid schept, maar integendeel “een tool” voor een competitief Vlaanderen in een competitief Europa waar het goed ondernemen en leven is. We kunnen dan ook niet met lede ogen blijven toezien dat de innovatie in onderzoek naar ITC per capita 3x lager is in EU dan in de USA.

Ik dank u voor uw aandacht.

Rudy AERNOUDT